

## En vandring gjennom brevet til Filemon - Del 4.

*Fra Bibelsk Tro.*

*Nr. 3 – 2002.*

*Av Göran Holmgren.*

### Jeg skal betale

Nå er ikke Paulus' brev til Filemon bare en stille forbønn for Onesimus. Apostelen går ennå lengre. Han tar selv ansvar for Onesimus' kriminelle handlinger. I vers 18-19 leser vi de gripende ordene: *"Har han gjort deg noen urett, eller er han deg noe skyldig, så skriv det på min regning! Jeg, Paulus, skriver med min egen hånd: Jeg skal betale det!"*

Det står i Guds ord at vi skal ikke *"elske med ord eller tunge, men i gjerning og sannhet"* (1 Joh 3,18). Paulus' kjærlighet til Onesimus var ikke bare vakre ord. Han var beredt til aktivt å gå inn og betale for Onesimus' uetterretteligheter. På tross av at Paulus neppe var rik, tilbyr han seg å betale alt.

Tankene går til en som viste en enda større kjærlighet – han som i dypere mening har sagt om hver synder: *"Har han/hun gjort noen urett, eller er han/hun noe skyldig, så skriv det på min regning. Jeg skal betale!"* Vi tenker på Jesus, som sonet alle våre synder og misgjerninger. Han betalte vårt skyldbrev med sitt eget blod. All din og min synd – det som daglig mislykkes i stort og smått, "fine" eller "grove" synder – *alt* ble ført opp på hans regning. Han betalte alt på Golgata kors. Så kunne han rope ut: *"Det er fullbrakt!"* Hans betaling er fullstendig. I en gammel sang heter det:

*"Fullkomnat – sade han til slut.  
Så strök han hela skulden ut.  
Den detta tror är salig."*

Jesus er vår borgsmann. Han har innfridd løftet om full betaling. På hans ansvar får jeg være frelst og salig. Jeg synger med glede med i Luthers salme:

*"För mig sitt liv, sitt dyra blod  
han icke ville spara,  
att för den dom mig förestod,  
jag måtte tryggad vara.*

*Han blev hos Gud min löftesman,  
uti hans död min synd försvann:  
Så är jag frälsad vorden."*

Når apostelen i vers 20 ber Filemon: *"Ja, bror! Måtte jeg nå ha nytte av deg i Herren!"* – henspiller han på navnet Onesimus, som betyr nyttig. Paulus vil at Filemon skal bli en "Onesimus" – nyttig – for ham. Det blir han om han tar imot den rømte slaven med kjærlighet. Får Paulus høre at Filemon har møtt Onesimus på en kjærlighetsfull måte, blir han oppmuntret i sitt hjerte. Han kan kjenne seg rolig. Hans hjerte blir lettet og glad i Kristus.

Som åndelig leder hadde Paulus grunn til å tro at Filemon skulle innfri hans forventninger. Det finnes et ord i Hebreerbrevet som medlemmer av den kristne menighet også i våre dager bør legge seg på sinne: *"Vær lydige mot deres veiledere og rett dere etter dem. For de våker over deres sjeler, og skal avlegge regnskap for det. Se til at de kan gjrøe det med glede og uten sukk, for ellers vil det ikke være til gagn for dere"* (Heb 13,17).

Dette ordet må ikke misforståes. Det handler ikke om blind lydighet mot hvilken som helst kristen leder. Nei, det gjelder bare sanne åndelige ledere, som følger Guds ord. Dersom såkalte kristne ledere viser feil vei, skal vi ikke lyde og rette oss etter dem. Løgnprofetenes forkynnelse skal vi ikke "låne øre til" (Jer 23,16). Guds ord er alltid høyeste autoritet. "En skal lyde Gud mer enn mennesker" (Apg 5,29).

## Avslutningsønske

*"I tillit til din lydighet skriver jeg til deg. Jeg er viss på at du vil gjøre enda mer enn det jeg ber deg om. Og gjør dessuten i stand et gjesterom for meg! For jeg håper at jeg ved deres forbønn skal bli gitt tilbake til dere. Epafras, min medfange i Kristus Jesus, hilser deg. Det samme gjør min medarbeidere, Markus, Aristarkus, Demas og Lukas. Vår Herre Jesu Kristi nåde være med deres ånd"* (v 21-25).

### a) Befrielse for Onesimus

Paulus kjente sin venn Filemon godt. Han var overbevist om at Onesimus ville bli mottatt på beste måte. Han kjente på seg at hans ønske skulle bli oppfylt. "I tillit til din lydighet skriver jeg til deg" (v 21).

Men i samme bibelvers føyer Paulus til noe som man kan undres over: "Jeg er viss på at du vil gjøre enda mer enn det jeg ber deg om". Hva mener apostelne med dette "enda mer"? Ja, han regner antagelig med at Filemon skal frigi Onesimus. Paulus ser for seg hvordan Onesimus blir befridd fra slaveriets åk og blir en fri mann. Han blir fri i dobbelt forstand – første fri i Kristus, siden fri som menneske.

Man synes kanskje at Paulus skulle ha krevd at alle slaver måtte bli frigitt. Slaveri var jo egentlig i strid med evangeliets ånd. Men hele datidens samfunn var preget av slavesystemet. Det ble betraktet som noe naturlig. Et slik samfunnssystem blir ikke forandret ved ett eneste trylleslag. Men man kan nok si at dette lille brevet ble som liten, første surdeig, som skulle gjennomsyre hele systemet. Og overalt der evangeliet har vunnet seier, har slaveriet etter hvert opphørt.

Men én sak var klar allerede på den tiden: Selv om det var forskjell på herrer og slaver i samfunnet, så var det annerledes i den kristne forsamlingen. "Her er ikke jøde eller greker, her er ikke trell eller fri, her er ikke mann eller kvinne. For dere er alle én i Kristus Jesus" (Gal 3,28).

### b) Befrielse for Paulus

Apostelen regner altså med at han selv skal bli løslatt fra sitt fangenskap i Rom. Og legg merke til hva han bygger denne forhåpningen på. Han regner med å bli frigitt – som svar på vennenes forbønn. "Jeg håper at jeg ved deres forbønn skal bli gitt tilbake til dere" (v 22).

Kjære kristne venn, regner du og jeg konkret nok med at Herren skal gripe inn i alle situasjoner – som svar på bønn? Antagelig ikke. Da ville vi sikkert ha lagt mer vekt på bønn. Må denne vissheten om bønnesvar som apostelen gir uttrykk for, anspore oss til å gå frimodig til Gud med alt i bønn.

Paulus var så sikker på at han skulle bli løslatt, at han regner med å få komme tilbake til sine trossøsken i Kolossæ. Ja, han ber Filemon: "Gjør dessuten i stand et gjesterom for meg!" (v 22)

## Personlige hilsener

Brevet til Filemon blir avsluttet med noen personlige hilsener. Fem forskjellige personer sender med sine hilsener til Filemon. For et fint trekk! Den kristne kjærligheten er personlig og konkret.

*Epafras* er den første som nevnes. Paulus omtaler ham som ”*min medfange i Kristus Jesus*”. Antagelig menes det her både et indre og et ytre fangenskap. Både Paulus og Epafras var ”fanget” av Kristus. Dessuten satt de på denne tiden i et ytre fangenskap i Rom. Epafras kom fra Kolossæ, og er kanskje den som grunnla menigheten der. I Kol 1,7 sies det at han er ”*en trofast Kristi tjener*”. For en vakker attest!

Epafras var også et bønnemenneske. Hans lederskap var preget av intens forbønn for medlemmene av forsamlingen. Ja, han kjempet virkelig i bønn for dem (Kol 4,12). Med en slik omsorg for sine trossøsken i Kolossæ er et helt naturlig at han ønsker å sende en varm hilsen til Filemon.

*Markus* – forfatteren av det andre evangeliet – sender også en hilsen. Det er interessant. Han blir i Apg 12,25 kalt Johannes Markus, og fulgte med Paulus og Barnabas på den første misjonsreisen. Men da de kom til Perge i Pamfylia, forlot Markus dem og dro tilbake til Jerusalem (Apg 13,13). Det kan se ut som om det hadde kommet ”en knute på tråden” i samarbeidet. Se Apg 15,37-39. At det forekommer samarbeidsproblemer også i kristne sammenhenger, er ikke bare et nåtidsfenomen!

Men desto bedre gjør det å lese at Markus var sammen med Paulus da dette brevet ble skrevet, og sender med sin hilsen. Motsetningene hadde tydeligvis roet seg og vennskapet var gjenopprettet. Mange konflikter mellom kristne i vår tid burde det gå an å løse. I alle fall bør vi tenke over apostelens ord: ”*Gjengjeld ikke noen ondt med ondt! Legg vinn på det som godt er for alle menneskers øyne! Om det er mulig, da hold fred med alle mennesker, så langt det står til dere!*” (Rom 12,17-18)

*Aristarkus* er den tredje som hilser til Filemon. I Kol 4,10 kaller Paulus Aristarkus for ”*min medfange*”.

Aristarkus var fra Tessalonika, og var en av dem som fulgte Paulus til Jerusalem (Apg 20,4). Han var også blant de fangene som var med på samme skip som Paulus på sjøreisen til Rom (Apg 27,1-2).

*Demas* er også med blant dem som sender hilsen. Hans navn har en dyster klang. Det begynte så bra for ham – en ivrig kristen og apostelens medarbeider i Guds rikes tjeneste. Men så leser vi det tragiske i 2 Tim 4,10: ”*Demas forlot meg, fordi han fikk kjærlighet til den nåværende verden, og reiste til Tessalonika*”. Det ser ut til at Demas ikke bare forlot Paulus, men også sin Frelser. For en tragist utvikling! Må Demas alltid stå som et advarende eksempel for oss.

*Lukas* er den siste som regnes opp av dem som hilser til Filemon. Vi forstår at Paulus har funnet en nær venn og trofast medarbeider i Lukas. At Lukas var lege (Kol 4,14), og kunne være med og gi medisinsk hjelp i løpet av fangenskapstiden, var naturligvis med på å styrke fellesskapsbåndet. Lukas fikk også være Herrens redskap da Lukasevangeliet og Apostlenes gjerninger ble skrevet.

## **Til sist**

Filemonsbrevet er for det meste rette direkte til Filemon (v 4-24). Men i vers 2 blir jo også Appia, Arkippus og ”*menigheten i ditt hus*” nevnt som mottakere av brevet.

Det siste verset i brevet knytter tilbake til begynnelsen og viser at det er flere enn Filemon som skal lese brevet. Ja, når flertallsformen ”*deres ånd*” er brukt, så kan vi vel oppfatte det som en direkte hilsen også til oss som leser det i dag.

”*Vår Herre Jesu Kristi nåde være med deres ånd*” (v 25). Dette er et mektig avslutningsønske. Ånden er nemlig det innerste i mennesket. Blir vår ånd påvirket, berøres hele vårt vesen. Derfor er det så avgjørende at vi blir fylt av nåden gjennom Jesus. Om vår ånd lever i nåden, får det

konsekvenser for hele vår personlighet, ja, for hele vårt liv. Når Guds nåde i Kristus Jesus fyller vår ånd, kommer vi til å leve et rikt og sunt liv her i verden. Dessuten er den rette kontakten med himmelen til stede, ettersom ånden er – som noen har sagt – ”evighetskammeret i mennesket”.

Når Herrens apostel Paulus uttrykker ønske om ”Herren Jesu Kristi nåde”, gjør han det ut fra en egen opplevelse av hva nåde innebærer. Han vet at nåden betyr alt.

Å få hvile i Guds nåde for Jesu blods skyld, er kristenlivets begynnelse, fortsettelse og slutt. Nåden er altså ikke bare det første stadiet, men også det siste. Når vårt livsverks skal avsluttes, betyr det ingenting hvilke titler vi har hatt, hva slags karriere vi har gjort, eller hvilken anseelse vi har fått blant våre medmennesker. Det avgjørende er nåden. Lydia Lithell har tolket det så klart i en sang:

”Det enda som bär, när allting annat vacklar,  
det är Guds nåd och Guds barmhertighet.  
All jordisk berömmelse och glans den slocknar,  
när sist jag står hos Gud i härlighet.

Det enda jag vet, det är att nåden räcker,  
att Kristi blod min synd, min skuld betäcker.  
Det enda jag har att lita till en gång,  
det er Guds nåd, Guds gränslösa nåd.”

Hvilken lykke det er å eie Guds nåde når livets sluttstein skal legges på plass (jf. Sak 4,7).

Når vi nå har vandret sammen gjennom brevet til Filemon, er det mange åndelige lærdommer som har lyst fram. Men ingenting er så nødvendig som budskapet om *nåden*. Derfor håper jeg at du som har fulgt med på denne bibelvandringen, har oppdaget NÅDENS VEI gjennom Jesus Kristus – og at du går på den veien. Det er den eneste veien som fører til himmelen. Under vandringen synger vi ofte med forundring:

”Nåd över allt förnuft –  
nåd över alle gränser,  
allting den överglänser,  
Nåden som Herren ger.”

(Overs. G. R.)